

Motion till riksdagen

1987/88:N6

av Stig Josefson och Karl-Anders Petersson (c)
med anledning av prop. 1987/88:45 om utvidgade
kapitaltäckningskrav för banker,
fondkommissionsbolag och finansbolag

Proposition 1987/88: 45 innehåller förslag om bankers, fondkommissionärens och finansbolags kapitaltäckningskrav. Regeringen föreslår att ytterligare täckning med eget kapital skall krävas för en rad åtaganden som i dag inte omfattas av kapitaltäckningskrav.

Kapitaltäckningskravet finns i syfte att skydda insättarnas pengar. Bankerna är ålagda att ha en viss storlek på kapitalbasen i relation till vilken risk man tagit då banken investerat i en viss portfölj. Det egna kapitalet måste täcka den risk det innebär att låna ut pengarna. Lagstiftaren har här tagit hänsyn bl. a. till att olika emittenter av obligationer är olika solida och därmed innebär olika stor kreditrisk för innehavaren av obligationen.

Kapitalbasen består av det egna kapitalet + 40% av värdepapperskonotot, dock högst lika mycket som det egna kapitalet. + förlagslån upp till 100% av det egna kapitalet. De olika värdepapperen är sedan indelade i olika riskklasser, A, B, C och D.

I Riskgrupp A består av stats- och bostadsobligationer, fordringar på kommuner och svenska finansinstitut. Den krävda täckningsgraden för dessa papper är 0%.

II Riskgrupp B består av övriga obligationer, fordringar på utländska banker, bottenlån i affärs- och bostadsfastigheter. Täckningsgraden för dessa är 1%.

III Riskgrupp C består av övriga lån i affärs- och bostadsfastigheter och bottenlån i industrifastigheter. 4% av dessa placeringar måste ingå i kapitalbasen.

IV Riskgrupp D består av övriga tillgångar. 8% av dessa måste täckas av kapitalbasen.

V Aktier, som banken äger i svenska eller utländska finansinstitut, måste också medräknas. 100% av dessa placeringar måste täckas av kapitalbasen. Denna avsättning måste göras för att undvika att bankerna med sina dotterbolag skulle kunna förmedla en större kreditvolym än vad övriga kapitaltäckningsregler anger.

Dessa grupper är strikt indelade efter kreditrisken, dvs. risken att inte kunna återkräva fordringarna. Ingen hänsyn till annat risktagande än kreditriskerna tas. Bankerna kan däremot ta andra mycket stora risker utan att ha täckning för dessa i kapitalbasen, som t. ex. ränterisker, finansiella risker, rörelserisker, växelkursrisker, affärsrisker och administrativa ris-

ker. Den nuvarande lagstiftningen är med dessa utgångspunkter inte tillfyllest för att garantera spararna en säkerhet. Bankerna med samma kapitaltäckningsgrad kan ta mycket olika risker med spararnas pengar. Den kanske största risken är den s. k. ränterisken.

Ränterisken uppkommer t. ex. då en finansiell institution har en obligationsportfölj med en fast ränta som finansieras med medel som löper med en rörlig ränta. En yttre räntestörning kan i detta fall menligt påverka resultatet.

Marknadsräntorna har under efterkrigstiden varit stabila och har, jämfört med de nuvarande, legat på en mycket låg nivå. Under det senaste årtiondet har emellertid situationen förändrats dramatiskt. Den nominella räntenivån har stigit och även fluktuerat starkt. En förklaring till detta är avregleringen av banksektorn.

Möjligheten att utnyttja räntan som konkurrensmedel innebär att räntan i allt högre grad kommer att sättas av marknaden. Dessutom har den alltmer sammanvävda internationella ekonomin gjort att räntan i mångt och mycket sätts av den internationella marknaden. Detta har medfört att ränterisken höjts.

Den höjda ränterisken kan, om inte företagen beaktar densamma, leda till att sannolikheten för konkurser ökar, speciellt för finansiella företag. De finansiella företagen bör således i mycket högre utsträckning än vad som hittills varit fallet räkna med och ta hänsyn till ränterisken. Detta är nödvändigt för att kunna skydda marknadsvärdet av det egna kapitalet och nettoränteinkomsten mot räntesvängningar, vilket ligger både i aktieägarnas och långivarnas intresse.

Den avskaffade plikten för bankerna att placera en viss mängd pengar i statspapper har medfört att det blivit möjligt att i större utsträckning kunna minska ränterisken. Så har också skett. Ränterisktagandet har kunnat minskas i takt med räntefluktuationerna.

Samtidigt har en rad nya finansiella instrument introducerats, vilka inte syns i balansräkningen. Hela denna utveckling mot alltmer komplicerade riskbilder kommer sannolikt också att fortsätta framöver.

Kapitaltäckningsreglerna är otillräckliga om hänsyn skall tas till mer än kreditrisken. En väg att stärka skyddet av insättarnas medel skulle vara att ersätta de nuvarande reglerna med ett försäkringssystem som garanterar bankens långivare att de återfår insatta medel vid t. ex. en konkurs. Sådana försäkringssystem finns sedan länge i flera andra länder. Försäkringspremierna bör sättas i förhållande till det totala risktagandet. Därmed kommer ekonomiska incitament för att minska riskerna att finnas. Kapitaltäckningskrav kan aldrig på samma sätt bli ett dynamiskt system som automatiskt tar hänsyn till nya riskmoment.

Det finns självfallet både för- och nackdelar med ett försäkringssystem. Enligt vår mening bör därför kreditmarknadskommittén få i uppdrag att pröva möjligheten att införa ett försäkringssystem i syfte att öka skyddet för insättarnas medel. Detta kan då ske samtidigt som en ökad rörelsefrihet ges åt bankerna och övriga finansföretag på kreditmarknaden.

I avvaktan på denna utredning har vi inget att erinra över de förslag som propositionen innehåller.

Hemställan

Mot. 1987/88

N6

Med anledning av vad vi ovan anført hemställer vi

att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning av ett försäkringssystem som ersättning till dagens kapitaltäckningskrav.

Stockholm den 12 november 1987

Stig Josefson (c)

Karl-Anders Petersson (c)